

Niełatwo jest pisać o realizacji architektonicznej wielokrotnie opisywanej, powszechnie docenianej i ze wszech miar oraz wieloaspektowo słusznej. Tym bardziej trudno jest pisać o niej krytycznie. Obiekt Hospicjum Stacjonarnego Caritas dla Dzieci w Olsztynie wzbudza pozytywne uczucia nie tylko u mieszkańców miasta, ale też profesjonalistów. To miejsce całodobowej intensywnej opieki stacjonarnej w ostatnich miesiącach życia dziecka, ale też miejsce, w którym rodzina uzyskuje wsparcie i uczy się postępowania w tej trudnej życiowo sytuacji. To funkcja bez wątpienia niezwykle potrzebna w aspekcie społecznym, ale jednocześnie działanie bardzo ważne w aspekcie architektonicznym i przestrzennym. Odrestaurowany i rozbudowany na potrzeby hospicjum budynek zlokalizowany w dawnym zespole Starych Koszar Strzelców w Olsztynie (1883-1884) przy ulicy Kromera 5 i 7 został oddany do użytku w czerwcu 2022 roku. Autorom przedsięwzięcia udało się nie tylko przywrócić rangę zdegradowanego zabytku przez odzyskanie substancji zabytkowej i kulturalne jej uzupełnienie z szacunkiem dla czynnika czasu, ale też uporządkować fragment przestrzeni miasta. Realizacja wyróżniona została tytułem Nagrody Roku SARP- 2022 w kategorii „Architektura w przestrzeni dziedzictwa” oraz nagrodzona w polskiej edycji konkursu BRICK AWARD 2023 w kategorii „BUILDING OUTSIDE the BOX”.

Obiekt powstał, jako efekt rozbudowy i modernizacji budynku odwachu wartowniczego oraz kasyna oficerskiego. Pomieszczenia w głównej bryle zaadaptowane zostały na sale z łózkami dla jedenastu dzieci. W programie tej części znalazły się też sale z siedmioma miejscami noclegowymi dla rodziców, sala pobytu dziennego i terapii zajęciowej, zaplecze rehabilitacyjne, poradnia medycyny paliatywnej, sala konferencyjno-szkoleniowa, oraz zaplecze socjalne dla wolontariuszy. W części rozbudowanej pomiędzy główną bryłą a oficynami zlokalizowana została część wejściowa z hallem głównym a do oficyny południowo-zachodniej dobudowana została wysoka na dwie kondygnacje kaplica.

W trudnym zagadnieniu integrowania części rozbudowanej z odrestaurowanym obiektem zabytkowym na szczególną uwagę zasługuje mistrzowskie, na pozór rzemieślnicze a jednocześnie nowoczesne operowanie detalem. Elewacje nowej części zostały zrealizowane w oparciu o dwa rodzaje komponentów: indywidualnie zrealizowane na potrzeby tego obiektu kształtki ceramiczne i stanowiące szkielet do ich mocowania czarne elementy stalowe o przekroju prostokątnym. Nowoczesne w wyrazie, surowe kształtki ceramiczne wchodzą w dialog z odzyskaną, częściowo uzupełnioną okładziną ceglana budynku koszar. Dzięki stworzeniu kilku planów w strukturze fasady udało się projektantom uzyskać ciekawe rytmy, poziome i pionowe podziały elewacji rozbudowanej części, a także atrakcyjną grę światła i cienia.

Nieuleczalnie chore dzieci, a także ich opiekunowie to szczególnie specyficzna grupa użytkowników, która ma wiele indywidualnych potrzeb, problemów i oczekiwań względem środowiska życia. Projektowanie dla nich to zadanie bardzo trudne i wymagające wrażliwości. W kameralnych wnętrzach olsztyńskiego hospicjum, które tworzą przyjazne, funkcjonalne środowisko, dostrzegalna jest dbałość o zapewnienie poczucia bezpieczeństwa, godności, prywatności, spokoju oraz komfortu. Zastosowano czytelny podział obiektu na strefy zróżnicowane pod względem możliwości dostępu dla poszczególnych grup użytkowników. Projektanci zadbali też o przestrzenie wspólne będące miejscami interakcji pomiędzy pacjentami oraz ich rodzinami. W przestrzeniach terapeutycznych nie ma nadmiaru kolorów, które co prawda działają stymulująco na mózg, ale mogą też wpłynąć na drażliwość i niepokój u dziecka. Stonowane, naturalne barwy uspokajają i wzbudzają pozytywne emocje. Na uwagę zasługuje też minimalistyczne, nawiązujące do nowoczesnych trendów architektury sakralnej wnętrza kaplicy zlokalizowanej w rozbudowanej części. Całości dopełniają przykuwające uwagę odrestaurowane piece kaflowe i zabytkowe sztukaterie sufitowe, dzięki którym zachowany został oryginalny charakter wnętrza.

Często, o jakości architektury świadczą detale i dostrzegalna troska projektanta o ich indywidualizm, wysmakowanie formalne i materiałowe. W rozbudowanej części hospicjum detalem dominującym jest rzeźbiarska, wieloplanowa, ceramiczno-stalowa elewacja, ażurowe elementy stalowe strefy wejściowej, ale też inne rzadziej dostrzegane jak choćby wyoblonny cokół z kostki granitowej, który w znakomity sposób łączy budynek z podłożem. Pogodzenie nowoczesności i tradycji to rzecz trudna. Projektanci olsztyńskiego hospicjum stworzyli obiekt, który w harmonijny sposób połączył przeszłość z teraźniejszością i nadał zdegradowanemu zabytkowi i jego otoczeniu zupełnie nową bardzo wysoką jakość.